

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA PRÁCE

Téma práce : Zavinění v trestním právu

Autor : Kateřina Schmalzová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Vladimír Pelc, Ph.D.

Oponent: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Rozsah práce: 71 stran

Datum odevzdání práce: 25. 6. 2019

1. Charakteristika tématu:

Problém zavinění patří k základním otázkám trestněprávní nauky. Jako diplomní úkol jde však o téma intelektuálně náročné, které dokáže uspokojivě zvládnout jen posluchači velmi soustředění, kteří mají navíc nadprůměrné vyjadřovací a stylistické schopnosti.

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce:

Je pochopitelné, že diplomová práce na tak zásadní a komplikované téma nemůže být vyčerpávající. Za splnění diplomního úkolu však lze považovat, pokud diplomant dokáže obtížnou látku srozumitelně vyložit v originálním odborném textu. Práce diplomantky Schmalzové je dostatečně přehledná a má logickou strukturu. Diplomantka postupuje zcela adekvátně od obecných problémů k dílčím otázkám. Nejprve vymezuje základní pojmy, poté přechází k historickému vývoji právní úpravy, aby se v dalších částech věnovala jednotlivým formám zavinění a různým speciálním otázkám. Zvláštní exkurz tvoří pojednání o úmyslu a nedbalosti ve francouzském právu či kapitola o souvisejících otázkách trestní odpovědnosti právnických osob.

Autorka dobře pochopila význam subjektivní stránky trestného činu v systematické tzv. typových znaku. Podává srozumitelný výklad geneze zavinění jako trestněprávního pojmu v našem právu, a to na základě klasických děl Miříčky, Olšara, Kallaba, Solnaře a dalších. Je patrné, že dobře chápe rozdíl mezi tzv. psychologickým a normativním pojmem zavinění (první zdůrazňuje psychický vztah pachatele k výsledku, druhý spíše hodnotící úsudek). Pečlivě je zpracován vývoj pozitivního práva počínaje trestním zákonem z roku 1852. Nejde o pouhý popis či rekapitulaci obsahu relevantních ustanovení v jednotlivých trestních zákonech a meziválečných osnovách.

Autorka objasňuje historické teorie zavinění, počínaje tzv. teorií vůle, z níž rakouský trestní zákon vycházel. Oceňuji zejména citlivost autorky pro souvislosti a schopnost ilustrovat výklad vhodně vybranými citacemi z literatury (např. pokud jde o tzv. dolus indirectus). Je správné, že autorka upozorňuje na dnes již zapomenuté skutečnosti, které často znesnadňují studium starších pramenů (např. absenci definice nedbalosti v tr. zák. z roku 1852). Respekt si zaslouží schopnost autorky na malém prostoru přiblížit pokus Augustina Miříčky o tzv. tripartici zavinění i následnou polemiku. Podobně lze ocenit poznatek autorky o tom, kdy se u nás prvně objevuje

pojmem tzv. hrubé nedbalosti a v jakém významu.

Autorka byla s to analyzovat a vysvětlit představovou i volní složku zavinění a způsob, jakým se jednotlivé formy zavinění od sebe odlišují zastoupením těchto složek. Posluchačka přejímá Solnařovo rozlišování mezi skutečným a potenciálním věděním a představou výsledku jako nutného či možného. Cennými částmi práce jsou zejména výklady autorky věnované nepřímému úmyslu a otázce lhostejnosti pachatele k následku. V daném rámci autorka proniká i do obtížné nauky o tzv. pravé a nepravé lhostejnosti. Jako nepravou lhostejnost autorka označuje případ, kdy má pachatel kladný vztah k oběma eventualitám, pokud jde o následek, resp. účinek trestného činu. Pravou lhostejnost se autorka snaží vymezit na základě judikátů, které řešily případy tzv. bílých koní v hospodářské kriminalitě. K výkladu autorky je vhodné poukázat na nyní platnou koncepci tzv. smíření pachatele s trestným následkem: pachateli byla eventualita trestného následku nepřijemná; navzdory vědomí rizika se však nezřekl jednání, kvůli kterému následek nastal.

Autorka dokázala správně navzájem vymezit pojmy zavinění a viny či obsahu a míry zavinění, což je oblast, v níž posluchači obvykle tápají. Totéž se týká otázky tzv. normativních znaků skutkové podstaty a zavinění pachatele k nim.

K přínosům práce patří bezesporu nástin francouzské úpravy subjektivní stránky trestného činu. Za podnětný považují zejména výklad o jednotlivých formách nedbalosti.

V předložené práci nejsou opomíjeny ani širší souvislosti, např. procesní. Zde diplomantka zdůrazňuje význam pohnutky či motivu pro objasnění trestného činu.

Argumentačně a metodologicky je práce na dobré úrovni. Nejde o pouhou kompilaci; autorka dokázala z množství literárních pramenů vybrat ty relevantní. Svůj výklad diplomantka ilustruje množstvím odkazů na judikáty, včetně rozhodnutí publikovaná v nedávné době. Lze vyzdvihnout použití francouzských učebnic a příruček. Poznámkový aparát je až na některá přehlédnutí veden korektně. Rovněž stylistická a jazyková úroveň práce vyhovuje standardům pro odborný text.

3. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Navrhují, aby kandidátka při ústní obhajobě vysvětlila pojem „*dolus coloratus*“ (úmysl přesahující objektivní stránku trestného činu) a pojem „*dolus praemeditatus*“ (úmysl předem uvážený). Vezme přitom v úvahu § 345 odst. 3 písm. c), § 365 odst. 2 a § 140 odst. 2 TZ.

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

5. Navržený klasifikační stupeň: 1-2 (velmi dobře až výborně)

V Praze dne 10. září 2019

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

oponent diplomové práce